

HIERONYMUS.

EΥΣΕΒΙΟΣ.

EUSEBIUS.

rientem Hierusalem in quo discipulos erudiebat Iesus.

MONTANA JUDÆÆ, quorum fit mentio Lucæ i. v. 65. & apud Josephum Lib. i. Belli Cap. i. sunt montes in tribu Juda, qui continuo quodam tractu procedunt, quos Adrichomius dicit juxta Emmaus confurgere & terminari unius diei itinere ab Hebron. In hisce montibus plures sitæ urbes fuerunt, in quarum una etiam Zacharias & Elisabeth habitaverunt. D. Radzivilus hæc montana etiam cis Hebronem collocat, quæ adiisse se scribit, & locum, ubi Zachariæ domus fuisse dicitur, visitasse.

¹ MOPHAT, regio Moabitæ, sicut in Hieremia legimus.

² MORASTHI, unde fuit Michæas propheta. Est autem vicus contra orientem Eleutheropoleos.

Μωρασθῆι, ὅθεν ἦν Μιχαῖας ὁ προφήτης, πρὸς ἀνατολὰς Εὐλευθεροπόλεως.

MORASTHI, unde erat Michæas propheta, ad Orientalem plagam Eleutheropoleos.

³ MORE, nomen est collis, de quo in libris Hebraicarum quæstionum plenius disputatur.

Μωρὲ, βουνὸς οὕτω καλούμενος.

MORE, collis ita vocatus.

MOSEL, Ezech. xxvii. v. 19. regio vel emporium, è qua negotiatores ad Tyri nundinas confluebant. Ubi autem ista Mosel sit, vix aliter, quàm divinando assequi possumus. Fortè est *Mosylon*, quod Ptolemæus & Stephanus dicunt esse ἀμρωτήριον καὶ ἐμπορίον Αἰθιοπίας, promontorium & emporium *Æthiopia*, à Plinio *Mossilicus* appellatur.

MOSERA, mansio filiorum Israël in deserto, ubi Aäron mortuus dicitur, Deuter. x. v. 6.

MOSEROTH, mansio filiorum Israël in deserto, Num. xxxiii. v. 30, 31. qui tamen locus non videtur alius à *Mosera*, ut Deuter. x. v. 6. à nobis explicatum est.

MOSOCH, quæ gens sit diximus, Gen. x. v. 3. secundum quosdam *Cappadoces*, secundum alios *Moscovitas*. Apud Ezechielem prophetam semper hæc vox cum *Thubal* conjungitur, quo nomine posteriore non alii, quàm *Iberi Asiatici* videntur intelligendi.

⁴ MOSPHETAIM, pro quo *Aquila* interpretatur, fortium; *Symmachus*, viciniarum.

Μοσφεθαῖμ, Ἀκύλας, τῶν κλημάτων. Σύμμαχος, τῶν μετεχομένων.

MOSPHETAM, *Aquila*, fortium. *Symmachus*, cohærentium seu conterminorum.

MURUS FICTILIS, vel plurali numero *Muri fictiles*, feu *Muri cocti lateris* nostra versione, Hebraicè קירחרש *Kircharefeth*, vel קירחרש *Kircheres*, cujus fit mentio 4 Reg. iii. v. 25. Isaiæ xvi. v. 7. Jerem. xlvi. v. 31, & 36. urbs est in Moabica regione, eademque, ut apparet, regia, quæ à muris coctilibus & lateritiis nomen habuit, de qua nos acturi sumus pluribus 4 Reg. iii. v. 25.

MURUS LATISSIMUS, 2 Esdræ xii. v. 37. vel *Murus plateæ latioris*, 2 Esdræ iii. v. 8. pars fuit muri tertii & extimi urbis Hierosolymitanæ ab Ozia rege ædificati ad plagam urbis Septemtrionalem, comprehendens utrimque duas portas, videlicet portam anguli, & portam Ephraim, ut rectè demonstrat Villalpandus noster in Appar. part. i. Lib. 3. Cap. ii.

MYSIA, Asiæ Minoris regio, quam Ptolemæus in majorem & minorem dividit.

N O T Æ.

mirari Antiochiæ ostensas reliquias Maccabæorum, cum non tantum potuerint eò transferri ex Judæa, sed etiam fingi, ut pleraque alia fingebantur eâ ætate. CLERICUS.

1. Hæc in versione nostra *Mephaath* appellatur, de qua & supra actum est. Meminit autem hujus Hieremias, Cap. 48. v. 21. BONFRERIUS.

2. Meminit hujus *Morasthi* loquens de Michæa propheta Hierem. Cap. 26. v. 18. ipseque Michæas initio suæ prophetiæ se *Morasthiten* dicit. Concordant iis, quæ hic habentur, ea quæ Hieronymus habet proemio in Michæam prophetam, ubi dicit de *Morasti*, qui, inquit, usque hodie juxta Eleutheropolim urbem Palestine haud grandis est viculus. IDEM.

3. Apud Septuaginta Interpretes, Judic. 7. v. 1. hæc vox legitur, sed alteri voci conjuncta, & tam hæc quàm illa ex Hebræo expressa, *Gabaathmore*, quod totum Hieronymus appellativè Latinis vocibus expressit: significant enim hæc *collem excelsum*: plerique tamen posteriorem vocem malunt nomen esse proprium, vertuntque *collem More*. Fit & in Hebræo mentio Gen. 12. v. 6. & Deuter. 11. v. 30. *Eilon More*, quod Septuaginta Interpretes, *quercum excelsum*. Hieronymus priore loco, *vallem illustrem*, posteriore *vallem intrantem* & tendentem procul: alii, *planitiem More* reddiderunt. IDEM.

4. Habetur hæc vox apud Interpretes Septuaginta, Judic. 5. v. 16. (In quibusdam verò Codicibus, διγομια.) pro quo Hieronymus in nostra versione *duos terminos* dixit, alii *duas caulas*, vel *duos septa*, vel *duos ordines* dixere. In Hebræo quidem est מִשְׁכַּתְּמִים *mischpethaim*, quod *duo quæpiam ordine disposita* significat. Itaque vox hæc ad loca propria nihil pertinet. IDEM.

5. Μωρασθῆι] *Morasthi* nomen est Ethnicum, non ipsius urbis, quæ *Moreseth* aut *Moresa* dici debuit. Antea habuimus *Maresam*, quæ fuit hoc ipsum oppidum. Hinc Chaldaus & apud Jeremiam Cap. xxvi. 18. & Mich. i. 1. pro חַמְמוֹרַשְׁתִּי *hammorasthi*, habet מִמְּמַרְשָׁא *mimmarsa*, è *Maresa*. Quin & ipsi lxx. Intt. verterunt apud Jeremiam *Μωρασθῆις*, quamvis vitiose legamus in Michæa τὸν τῆς Μωρασθῆις, cum non magis dici possit Michæas τῆς Μωρασθῆις ac τῆς Ἰερουζαλὴμ, quia erat Judæus. Verum hoc ignoscamus iis quorum sub nomine lxx. Intt. venditur versio, at cur *Hieronymus* pertinaciter hac in re erravit? Habet enim in Præfatione Commentarii in Michæam; *Michæam de Morasthi*, qui usque hodie juxta Eleutheropolim Palestine haud grandis est viculus. *Morasthi* autem lingua nostra hæredem sonat. At ille pagus vocabatur *Moresa* aut *Maresa* ut supra vidimus, & quisque ejus incolarum *Morasthi*, Græcè Μωρασθῆις. Atque peccavit, ac si qui Græcè doctissimus haberetur diceret, Ἀθηναῖος esse nomen urbis ad Saronicum sinum sitæ, Periclémque fuisse ἐκ τῆς Ἀθηναῖς; aut qui Latine diceret *Romanus* esse nomen urbis imperantis, & *Romano* protectos duces, qui orbi terrarum jugum imposuerunt. Analogia enim Grammatica Hebraicæ Linguae non minus constans hic est, ac Græcæ & Romanæ, in iis quæ diximus. Sed ostendimus, in *Quæstionibus Hieronymianis*, virum à quo omnes, ad Hebraicæ Linguae peritiam quod attinet, pendere à nonnullis jubemur, Analogiæ valde fuisse imperitum; sine qua tamen Grammatica nulla est; quæ è medio sublata, nonnisi obscura & incerta Linguae Hebrææ cognitio potest comparari. CLERICUS.